

- Nom. (Nomen) = imé;
- Nuptiae = ženitnina;
- Oct. (octava) = osmina;
- off. (officium) duhovno opravilo;
- Offert. (offertorium) = darovanje pri sv. maši;
- omis. (omissa) = naj se izpusti;
- oia. (omnia) = vse;
- O. Fidel. defunct. (omnium fidelium defunctorum commemoratio) = spomin vseh vernih duš — vernih duš dan;
- or. (oratio) = molitev;
- or. communis = molitev, ki veljá več svetnikom ali svetnicam;
- Per = skoz; per octavam = skozi celi teden (8 dni);
- Pentecoste = binkošti;
- pr. (pro) = za, pro papa = za papeža;
- priv. (privilegiatae scil. octavae) = osmine, ktere imajo posebno prednost, da se v njih ne sme obhajati noben praznik (privilegirane oktave so: 1. božič; 2. sv. 3 kralji; 3. veliki teden; 4. velikonočni teden; 5. binkoštni teden; 6. praznik sv. reš. telesa, celi teden);
- P. A. (proprium Augustanum) = bukve, ali zvezek, ki so za pristavek k mašnim bukvam za avgsburško škofijo, da se vé, ktere praznike tam praznujejo.

(Dalje prih.)

Novice.

Iz pod Ljubelja na Gorenskem. (Pirhi. *) Dragi „Klatež!“ Prišli so veseli velikonočni prazniki in z njimi vred težko pričakovani pirhi, kterih se že od nekdaj veselí staro in mlado. In glej! tudi jaz sem jih nekaj pripravil za moje bližnje in daljne ljubljence, ter upam, da je gotovo objamem na velikonočni ponedeljek pod veličastnim Ljubeljem. Pridi tudi ti, da dobiš kakošno darilce v spominek podljubeljskega svojega brata. Darila pa, ki je sem za velikonočne pirhe namenil, so različna, kakor so tudi osebe in značaji različni, kterim so odmenjena. Tako n. pr.:

Učitelj A., ki neprestano bléde, da naš domači jezik ni še sposoben, da bi se vpeljal v više šole in pa v vradnije, dobi: „Janežičevo slovnico“ z zlatim obrezkom.

Učitelj B., ki rad po nemško cecljá: „aber, bohin wird man gehen mit dieser slabenischen Sprach!“, dobi: „Kozlerjev zemljevid“, kakor je dolg in širok.

Učitelj C., kot najbolji govornik med kranjskimi učitelji, dobi: podobo nekega gorenskega deželnega poslanca.

Učitelj D., ki ne umé našega domačega jezika, in ga tudi

*) Pisani o veliki noči, pa so že sedaj dobri.

ni volja, da bi se ga kedaj učil, dobi: pih z napisom: „Pojdi kmali rakom žvižgat!“

Učitelj E., ki že v prvem razredu našo slovensko mladino na vso moč in sapo z nemščino terpinči, dobi: fotografijo našega občeznanega nemškega pesnika z napisom: „Še vse premalo!“

Učitelj F., ki vedno vpije in prosi, da bi se že enkrat zboljšal revni učiteljski stan, dobi: celo rešo „fig“.

Učitelj G., nekdanj verl in iskren domoljub slovenski, kterege pa je — žalibog — časa koló v nemško kulturo zasukalo, dobi: „Proklete grablje“ in pa pih z napisom: „Du hast einen festen Charakter“.

Učitelj H., ki se huduje, da ne dobiva kervavo zaslužene bire, dobi: dvanajst novih žakljev.

Učitelj I., ki se izgovarja, da ne more mladine po novem stroji učiti, kajti je že prestar, dobi: pet točajev „Učiteljskega Tovarša“.

Učitelj J., ki našim narodnim šolam in pa našim poštenim, verlim narodnjakom le prerad čast jemlje, dobi: „perpetuum mobile“, ki bo še veliko bolj popolnoma, kakor pa je njegov urni jeziček.

Učitelj K., (Ne zameri, to si namreč ti, „dragi Klatež“, in dobiš): prav dober strelovod, da bi bili učitelji bolj varni pred tvojimi napadi.

Učitelj L., ki se s svojo duhovščino nič kaj ne vjema, ampak ji le nasprotuje in zabavlja, dobi: izverstno fotografijo znanega govornika o svetinjah in vzarah.

Učitelj M., ki prerad modruje, dobi: cel škopnik slame.

Učitelj N., ki ni nikjer zadovoljen, dobi: „dekret“ v Kalifornijo.

Učitelj O. (professor sem hotel reči), ki si ne dá vzeti svoje misli, da so bili naši prvi starši opice ali merkovice, dobi: podobo Orang-Utana, ki je bil, kakor učenjak sam pravi, njegov „prvi otec“.

Učitelj P., ki na orglje preveč rad okrogle dela, dobi: „rudeč pih“.

Učitelj R., ki ne zna orgelj lomiti, dobi: vse fuge nekdanjega znanega godca.

Učitelj S., ki se še zmiraj po starem kopitu ravna, dobi: poln sodček predlanske starine.

Učitelj Š., navdušen častitelj nemške kulture, dobi: Eizeletov „frak“ in pa Beizeletov „dežobran“.

Učitelj T., ki si je pri svojih pičlih dohodkih vendar le prihranil nekaj soldov, dobi: „Wertheimovo blagajnico“.

Učitelj U., ki vse drugače uka, kakor pa v sercu misli, dobi: serček iz sladkorja, da bo vsaj takrat, ko ga bo jedel, imel serce na jeziku.

Učitelj V., ki neprenehoma godernja in nadleguje srenjskega župana s tem, da mu ljudje neté dati, kar mu po postavi gre, dobi: pih z napisom: „Svet je velik“.

Učitelj Z., ki misli, da je le on najmodrejši in najpametnejši, dobi: prazen pih.

Učitelj Ž., ki se prederzne reči, da so moji pirhi za nič, dobi — trihine!

Vidiš, dragi moj, tako sem že naprej povedal, kaj da vsakteri dobi, in nadjam se, da pride slednji po svoje mu odmenjeno darilo. Konečno pa želim še vsim dragim sobratom na šolskem polji, kakor tudi vsim pridnim bravcem „Učit. Tovarša“ prav iz serca veselo „alelujo“. Z Bogom! T.

Iz Teržiča. (Kaj nam je letošnja zima donesla in kaj bi želeli.) Časi se spreminjajo in mi ž njimi; pa vsaj res letošnja zima ni bila zimi podobna, ker še v našem goratem kraju toliko snega nismo imeli, da bi si bila zemlja le količkaj odpočila pod sneženo odejo.

Tako smo se že tudi nadjali, da bo letošnji deželni zbor marsikaj pomagal tudi nam učiteljem, pa tudi učencem, da bi se ne mučili in toliko prazne slame pred časom ne mlatili, ker mladost že s ptujščino silimo, ko še po domače misliti, še manj pa vé kaj povedati. Prav na pravem kraju je bil g. dr. Bleiweisov predlog; samo kako različno so ga ljudje razumevali — ali nalašč ali kako — ne vém, pa so kričali, da hočemo nemščino pregnati iz ljudskih sol in je še le v IV. latinski šoli nekaj učiti, zato so zaupnice pisali možem, ki so po vsi moči nasprotovali temu predlogu. Naj bolj se pa čudimo našemu nekdanjemu ljubljenu profesorju g. D, da je tako termasto zoperval, in da se ni bal, da bi ga bile „grablje“ terčile takrat, ko je naj bolj serdito napadal pravične zahteve slovenskega ljudstva, posebno tudi nas učiteljev. Ko so drugi takim gospodom nalašč, da bi več opraviiti imeli, prošnje pošiljali, smo si mislili, da bi bilo bolje kak „oče naš“ moliti za njé, da bi jim Bog dal pravi um in pamet, da bi vsaj vere ne napadali.

Za boljše podučevanje v domačem jeziku nam je pa tudi treba dobrih pomočnih knjig. V dokaz naj bo to, da je nekdanj pri očilni preskušnji hvaljeni učitelj kakih osem slovenskih berilnih vaj dal po versti brati — boljše reči ropotati, pa še tega nerodnega vprašanja ni zastavil: „Kaj si bral“? Bog pomoz! Kje je potem ostal zapopadek (obseg) berila, kje glavna misel, nauk, kje slovnica in pravopis? itd., kar bi se lahko in bi se tudi moglo na berilih kazati.

Zato bi bilo jako dobro, ko bi mogla „Slov. Matica“ svojo delavnost s šolskimi bukvami začeti, stavim, da bi potem iz hvaležnosti do nje več slovenskih učiteljev pristopilo k nji za letne plačnike. Da bi se te in take reči na boljše obrnile, pa tudi, da bi se to, za kar vedno nadležno terkamo v djanji vresničilo, nam Bog daj za našo literaturo obilno lepo dišečega „cvetja“, pa ne kake sentjavke. Bog!

L. Knific.

Iz Kranja. Veliki petek popoldne smo pokopali tukaj tretjega učitelja glavne šole g. Andr. Petelina, ki je že dolgo dolgo služil v tukajšnji glavni šoli. Bog mu daj večni mir!

Iz Dobrove. 5. aprila. Kdo še ni slišal o prijetni farni vasi, in o romarski cerkvi M. D. na Dobrovi? Vendar tukaj ne bomo naštevati trume pobožnih romarjev, ktere posebno med šmarnimi mašami

to lepo cerkev obiskuje, ozrmo se raji na šolo v tej fari. Šola je tukaj vstanovljena že kakih 10 let. Fara je dobila šolo, da sama ni dobro vedila, kedaj in kako. Ranjki šentvidski fajmošter, g. Jož. Poklukar, ki so bili svoje dni tukaj dušni pastir, in čigar življenje je bilo podobno ponižni vijolici, ktera na skrivnem cvete, pa daleč razširja svoj prijeten duh, pripravljali so na tihem šolo, tako, da so sami in njih duhovni pomočniki mladost ne le v kersanskem nauku, temuč tudi v branji in pisanji podučevali. Ko Dobrovčani občni pašnik razdelé, vedó, pridobiti učitelju lepo zemljišče, ktero v najem dajo, denar pa v hranilnici nalože. Ne da bi bilo farmane kaj posebno bolelo*), postavijo šolo in prvi svetni učenik je imel to, kar je imel poprej cerkvenik, in zemljišče in nekaj namečka v denarjih. „To je vendar prav, da ste prišli“, pravijo ljudje prvemu svetnemu učeniku, „duhovni gospodje ne utegnejo vsaki čas šole učiti, vi boté pa lahko gotove ure v šoli učili“. Starši so svoje otroke radi pošiljali v šolo, otroci so pridno v šolo hodili, ni bilo nikdar treba pomoči od deželске oblasti. V tej šoli sta delala svoje dni tudi čast. g. g. Milharčič in Lavtizar, oba slavna oznanovavca sv. vere, prvi v Afriki, drugi v Ameriki. Radi verjamemo, da je pri takih učenikih šola veselo napredovala. V tem smislu in v tem duhu se trudi tudi sedanja častita duhovščina v tej fari. Šola tukaj tudi po letu ni prazna, kakor je rado po kmetih; na koncu šolskega leta opravljajo otroci svojo prvo spoved in sveto obhajilo*), in kar se tiče šolskega obiskovanja, se more ta šola drugim v zgled staviti. Kakošen sad pa donša pridno šolsko obiskovanja, tega nam ni treba na drobno nazštevati; polna šola je učeniku naj ljubši pogled v šoli, prazne klopi pa mu serece podirajo.

Modri dušni pastirji so se trudili, da je fara dobila šolo, tudi njih g. g. nasledniki enako skerbé za šolo. Šolsko poslopje so hitro postavili in za stropo po nekterih sobah jemali slab les, le dobro, da ni na učitelja od verha zagermelo. Sedanji skerbni gospod Tomaž zapazivši to nevarnost, nabirajo s privoljenjem čast. gosp. fajmoštra denarje po fari in v malo tednih je dobila soba nov strop in novo peč, in ravno sedaj se šola znotraj in zvonaj beli in snaži. Koliko časa bi bilo marsikje drugej potreba, da se enake reči izpeljejo!

Bog daj našim šolam obilo takih blagih in nevtrudljivih podpornikov in duhovnih učenikov!

*) Spomin takih mož naj se ohrani med ljudstvom; in življenje ranjkega gospoda Poklukarja zasluži, da bi ga kdo v Drobtinicaх bolj na tanko popisal. P. 11.

**) Nekteri sploh to priporočajo kakor naj boljši pripomoček, da se otroci do konca leta v šoli obderže. Mi pa mislimo, da to bi ne bilo sploh svetovati; pripomočki se ravnaajo po krajih, po okoliščinah prebivavcev. — Ko bi postavim, na Gorenskem šolsko leto se končalo mesca junija, tedaj okoli Kresa, bi otroci lahko tačas svojo prvo spoved in sv. obhajilo opravili. Mesca julija se začne na Gorenskem „veliko delo“ košnja, sternača žetev, ajdova setev itd. Vse kar se giblje in miglja, tačas prime za delo, in v nekterih krajih tudi šola preneha. — Kaj bo učitelj počel s 5 — 10 otroci v šoli, in še ti, ker zgodaj vstajajo, v šoli kimaajo in dremljejo. — Na Švičarskem hodijo o Kresu učniki na planine, tam ovsenjak tolčejo in sir delajo, po malem Smarnu domu prišedši, pa šolo učé, in vendar se ljudstvo, kakor pravijo, dobro iššola. P. 11.

Iz Ljubljane. Njih ekscelencija c. k. deželni poglavar gospod baron Bach obiskujejo sedaj vse ljubljanske šole, in kažejo, da jim je šolstvo sploh zelo pri sercu. Tudi c. k. okrajne gosposke so že tu pa tam začele stopati na pete staršem, ki svoje otroke zanikerno pošiljajo v šolo.

— Jan. Nep. Šlakarjevo vstanovo za učiteljske vdove je za leto dobila vdova Katarina Tomšič.

Premembe v učiteljskem stanu.

V ljubljanski škofiji. Postavljeni in prestavljeni so g. g.: France Stojec za učitelja glavne šole v Ipavi, — Lovrenec Arko iz Sodrašice v Šmarten pod Šmarno goro, — Janez Dolinar z Brezovice pri Ljubljani v Sodrašico, — Anton Slivnik, podučitelj v Šentvidu pri Zatičini, pa za učitelja na Brezovico, — Anton Vertnik s Suhe v Osivnico, — Jakob Maru iz Osivnice na Suho, — Anton Kratochwill, poterj. pripravnik, za podučitelja v Sodrašico, — France Jurman, podučitelj iz Sodrašice v Šentvid pri Zatičini, — France Požar, poterj. pripravnik, za učitelja v Kopajne. — G. Andrej Petelin, učitelj v glavni šoli v Kranji, je umrl. R. I. P.

Imenik p. n. g. g. naročnikov: 216. Dragotin Švajgel, nadučitelj v Ptujem. — 217. Jožef Katnik, zgledni učenik v Kapli pri Dravi. — 218. Janez Barle, učitelj v Podzemlju. — 219. Ivan Vilhar, tergovec v Ljubljani. — 220. J. Vavru, c. k. gimn. profesor v Ljubljani. — 221. Andrej Štamcar, učitelj v Selcih. — 222. Janez Kogej, učitelj v Krašnji. — 223. Dekanija Jaring. — 224. Friderik Leyrer, bukvar v Mariboru. — 225. Anton baron Zeis v Ljubljani. — 226. Jožef Virk, fajmošter v Ločah. — 227. Jožef Rozman, dekan v Konjicah. — 228. Janez Modic, kaplan pri sv. Kunigundi. — 229. Anton Vertnik, učitelj v Dragi. — 230. France Drušković, dekan v slovenski Bistrici na Štajerskem. — 231. Radoslov Kolednik, duh. pomočnik pri Mali nedelji. — 232. Andr. Turk, zgledni učitelj v Št. Vidu pri Zatičini. — 233. Anton Slivnik, učitelj na Brezovici pri Ljubljani. — 234. Jožef Tribnik, zgledni učitelj v Slivnici. — 235. Bože Lavrič, učitelj v Zalogu. — 236. Jožef Kraner, učitelj pri sv. Lorencu v puščavi na Štajerskem. — 237. Ivan Gantar, učitelj v Adlešicah. — 238. Matevž Tomc, učitelj v Planini. — 239. Janez Ažman, ravnatelj v glavni šoli v Kočevju. — 240. Jakob Kocijan, fajmošter v Štorjah. — 241. Anton Hribar, učitelj v Gorici. — 242. Janez Debelak, učitelj v Terziču. — 243. Anton Bercič, podučitelj na Verhniki. — 244. Friderik Žakelj, c. k. profesor na Reki. — 245. V. Pušaveč, dekan v Jelšanah. — 246. Peter Kogoj, zgledni učitelj v Tmini. — 247. Jakob Furlani, podučitelj v Tmini. — 248. Janez Stritar, beneficiat v Šentvidu pri Zatičini. — 249. Luka Svetec, mestni komisar v Ljubljani.

Listnica. G. J. N. pri sv. M.: Vaše pritožbe so pravične; toda „Tov“ jih vendar ne more sprejeti, ker je to reč že tolikrat prežvekoval. — G. Fr. B. v K.: Pravite, da spisa ne smemo okrajšati; tako, kakor je, pa ga ne moremo natisniti, ker se preveč ozira na osebnosti, katerih se radi ogiblomo. — G. J. Jer. v L.: Vaš spis nam je prav po volji; le dokončajte ga, ter prosimo, da nam ga vsega pošljete, — zraven pa tudi na tanko imenujte vire, po katerih ste poslovenili. — G. K. V. v C.: Vaš spis nam je prav iz serca vzet; toda ga vendar ne moremo vverstiti, ker „Tov“ hoče sedaj še mirno hoditi, ter raji poslušati, kaj pišejo o tem drugi časopisi.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.